

Na rok	12	rsr.
„ 6 miesięcy	6	„
„ 3 miesiące	3	„
„ 1 miesiąc	1	„

Za ogłoszenia pobiera się: za jeden raz sześć kopiejek od wiersza druku lub jego miej-
 sca, za dwa razy, dziewięć kopiejek, za trzy razy, dwanaście kopiejek i t. d. —
 Oddzielne numera sprzedają się po 5 kopiejek.

Wysokość wody na Wiśle stóp 0 cali 10.

*) Drzewka te wyrosły w koszarach i zostały zasadzone w tym miejscu. Taki sposób sadzenia ma tę zaletę, że drzewa przetrwają wraz z ziemią, w której korzenie zdolają się rozwinąć i przetrwać, nie ulegając uschnięciu w nowym gruncie.

łana." Admirał powitany tu został przez Najdostojniejszego dowódcę fregaty, Jego Cesarską Wysokość Wielkiego Księcia Aleksandra, który złożył raport o stanie powierzonej mu fregaty i osady. Po przyjęciu raportów dowódcy i naczelnika strażnicy, admirał przywitał oficerów, wartę i osadę i obeszł fregatę, poczem obejrzał wszystkie pokłady, zwiedził lazarety, kajuty sztyrów i część podwodną i obejrzał maszynę. Po ukończeniu przeglądu i po przekazanym się, że port zaopatrzył fregatę we wszelkie potrzeby niezbędne do żeglugi, admirał udał się do kajuty kapitańskiej, dokąd Jego Cesarską Wysokość zaprosił na śniadanie wszystkie także osoby towarzyszące admirałowi. Po godzinie 12-iej w południe, dowódca główny portu opuścił fregatę, życząc Jego Cesarskiej Wysokości pomyślnego żegluga. Dnia 6 (18) lipca, o godzinie 8 1/2 z rana, fregata „Świetłana” podjęła kotwicę wśród roznieconej pary i odplynęła na morze, salutując korwetę flagmanską „Warag”, znajdującą się w zatoce. Fregata „Świetłana” udała się do Transundu na jeden lub na dwa dni, poczem odłączy się od eskadry i przedsięwzięcie żegluge praktyczną, z osadą z ekwipażu floty, w zatoce Fińskiej i na morzu Bałtyckim.

O pobycie w Moskwie arcyksięcia austriackiego Alberta. Mosk. Wied. podają następujące szczegóły: „W piątek, 5 (17) lipca, o godzinie 12 1/2, w południe, przyjechał do Moskwy, pociągami nadzwyczajnym drogi żelaznej Mikołajewskiej, Jego Cesarsko-Królewska Wysokość arcyksięcia austriackiego Alberta, wraz z orszakem złożonym z jedenastu osób. W dworcu kolei żelaznej Jego Wysokość powitany został przez generał-gubernatora moskiewskiego i przyjął wartę honorową z pułku rostowskiego piechoty, z sztandarem, przyczem dowodzący wojskami okręgu wojskowego moskiewskiego doręczył Jego Wysokości raport honorowy o stanie wojsk, podczas gdy generał-gubernator moskiewski przedstawił Jego Wysokości generałów, będących naczelnikami oddziałów. Arcyksięcia przywitał wartę honorową i dziękował żołnierzom po rusku. Z dworca drogi żelaznej Jego Wysokość udał się, razem z generał-gubernatorem moskiewskim, do Kremlu, gdzie powitano Go znowu przez wartę honorową z pułku jekaterynosławskiego piechoty; kompania defilowała przed arcyksięciem, który dziękował żołnierzom. Następnie w pałacu kremlimskim, w apartamentach Cesarzewiczki Nasteji Tronu, gdzie arcyksięcia zajął mieszkanie, zastawione było śniadanie. Po przyjęciu, Jego Wysokość odwiedził generał-gubernatora moskiewskiego i dowodzącego wojskami okręgu wojskowego moskiewskiego; następnie oglądał wielki pałac kremlimski, zbrojownię i salę marmurową, skarbiec i świątynię kremlimską. O godzinie 6-iej wieczorem, u Jego Wysokości był obiad na 32 osoby, na który zaproszono znakomite osoby z stolicy. Po obiedzie, arcyksięcia jeździł z orszakiem, w powozach otwartych, na góry Worobjewę, skąd udał się do pałacu Aleksandrowskiego (ogród Nieskuczny), gdzie pił herbatę. O godzinie 11 Jego Wysokość wrócił do pałacu kremlimskiego. W sobotę, 6 (18) lipca, miał być dany u generał-gubernatora moskiewskiego wielki obiad. W niedzielę, w pałacu Piotrowskim, zamierzano dać obiad, poczem miały odbyć się wycieczki konne. Z Moskwy napowrót do Petersburga Jego Wysokość miał wyjechać w poniedziałek.

Dnia 25 czerwca, konstruktorowie Kałuskiej sekcji kolei żelaznej Riazko - Wiazemskiej obchodzili przybycie trzech lokomotyw z wyznaczonych 7 do roboty na sekcji. O godzinie 10 z rana, po nabożeństwie o szczęśliwą podróż, Kaługa po raz pierwszy usłyszała gwizdanie parowozu, który przystojony w flagi i girlandy, przy głośnie krzykach zebranych mieszkańców miasta i dźwiękach muzyki, ruszył z przystani na Ocie do stacji Kałuskiej. Droga ta stanowiąca odnogę do rzeki, długości 7 wiorst, zupełnie jest skończona i służy obecnie do przewożenia szyn. Na 15 lipca cała droga sekcji od pustyni Tichona do brzegu Oki pod Aleksinem będzie już gotowa do ruchu. Rozwożenie szyn odbywa się platformami towarowymi i obecnie z przeznaczonych na sekcję 80 platform, 40 jest w Kałudze a 20 w Aleksinie, tak, że układanie szyn rozpoczęło się od razu z dwóch końców.

Coroczne podnoszenie się cen drzewa w Kijowie przewidywane jest, jak donosi gazeta „Kijewskan”, w szczególności w roku bieżącym: obecnie z pierwszych rak galarownię kupują po 12 rub. 50 kop. do 13 rubli na miejscu, z berlińsk zaś drzewo od 14 do 15 rubli. Według zdania handlarzy, w zimie cena podniesie się od 22 do 25 rub. Przyczyną podnoszenia się cen jest wytrzebiecie najbliższych lasów nad Sożą, Prypietiem i Dnieprem. Dowód ładem do spławu wynosi od 25 do 30 wiorst. Na miejscu cena podniosła się z 3 do 6 rub.; spław zamiast 4 rub. kosztuje 5 rub. Jeżeli dodać do tego opłatę od sążnia za place do składania drzewa w Kijowie i 6—7 tygodni kosztów podróży, to stanie się zupełnie zrozumiałe, że zysk spławiających dochodzi zaledwie do 1 rubla.

Dnia 1 lipca, o godzinie 6 1/2 z rana, w Odessie, przy ulicy Koblewskiej za nowym rynkiem, w młynie parowym Fischmana **peki kocioł parowy**, ale nie tak jak zwykły bywa w podobnych wypadkach: nie rozpręskił się cały, lecz tylko wyleciał kawałek koła kurka ściany koła zwróconej ku ulicy; siła pary porwała konia, którego natenczas zprężano na podwórzu domu Fischmana, rozbiła bramę, a konia przerzuciła przez ulicę na dach przeciwnielego domu Kona. W domy tym wybite zostały wszystkie szyby i ramy okien, uszkodzone zostały meble i odłamy koła utkwiły w wewnętrznej ścianie murowanej. Znalezione zabitych dwoje — kobietę przechodzącą przez ulicę na targ i chłopca; troje ranionych odesłano do szpitala, ale z nich dwoje umarło w drodze.

Z miasteczka Tatarbanar, w powiecie Akerman-skim, donoszą dziennikowi „Odesk. Wiestn.”, że ukazały się tam **chrzabaszce** i zajęły przestrzeń od wsi Bala-banki (koło Akkermanu) do wsi Spasska (koło Tatarbanar), na długość wiorst sto i szerokość wiorst trzydzięści. Chrzabaszce te zniszczyły połowę, a w niektórych miejscach całe zboże, tak ożime, jak i jare, i zaczynają ukezywać się w ogródach, sadach i winnicach, i zjadają nie tylko liście winogron ale kwiaty. Zadnych środków dla wytepienia tych chrzabaszcy nie przedsięwzięto, tymczasem chrzabaszce te zakopują w ziemię swe jajka, tak że w roku przyszłym ukąją się w jeszcze większej ilości i będą niejako krajowego pochodzenia; teraźniejsze zaś podobno przyleciały z Mołdawii.

Przygodzie rozbójnika Sutki. Niedawno z waż-
skiego więzienia gubernialnego uciekł sławny rozbój-
nik Gabriel Sutki, ale w tydzień potem wszystkich
uspokoiła wiadomość, że znów został ujęty i siedzi
w pewnym zamknięciu. Ten Sutki posiadał w Finlandji
taką sławę, że ciekawą będzie dla czytelników biogra-
fja sławnego rozbójnika. Gabriel Gustaw Sutki, ro-
dem z Osterbotnii, w dzieciństwie był w strasznej ne-

dy. Sierota nędzarz, bez przewodnika, przystem śmia-
ły do zuchwałstwa i pałający żądzą przygód, nie chciał
ani pozostać nędzarzem, ani uczyć się zarabiania na chleb,
co by było bardzo łatwo, z powodu atletrycznej bu-
dowy i niepospolitego rozumu. Sutki wybrał zawód
włóczęgostwa i rozbój. Z powodu doskonałych swych
zdolności, wkrótce uzyskał pierwszeństwo pomiędzy
swymi współbraćmi i sławę najsuchwałszego złodzieja
w Finlandji. Swemi śmiałości wybrykami i tym, że
prawie nigdy nie ruszał ubogich, lecz obdzielał bogat-
ych i na obrót pomagał ubogim, uzyskał wielką po-
pułarność wśród stanu wiejskiego, który, przy spo-
sobności nie odmawiał mu przytulku, gdzieby mógł
spokojnie ukrywać się przed policyą. Dwa razy był
osadzony w więzieniu za swe haniebne kradzieże, ale
za każdym razem, przy pomocy licznych przyjaciół,
udawało mu się uciec. Nakoniec cztery lata temu, w
południowej Finlandji, ukazała się kompletnie uorga-
nizowana liczna banda złodziei. Banda ta przeważnie
trzymiała się w okolicach miasta Friedrichsham, gdzie
miała swe zebrań i skład zrabowanych rzeczy. Wszyst-
kim było wiadomo, że dowódcą tej bandy był Sutki,
ale nikt nie wiedział gdzie go ująć, ponieważ przebie-
gły bandyta w każdym nowym miejscu ukazywał się
pod nowym nazwiskiem i zresztą nie omieszkał po-
licję. Tymczasem w domu konsula Alquista, jednego
z najbogatszych kupców m. Friedrichsham, popełniona
została kradzież z nadzwyczajną śmiałością: ogromny
ciężki kufer był wyniesiony przez dwa pokoje i głów-
ne drzwi. Jak się później okazało, rozbójnicy, pod
przewodnictwem Sutki, wsunęli przez okno chłopca,
który otworzył im główne drzwi; natenczas czterech
rozbójników weszło i najspokojniej wyniosło kufer z
trzeciego pokoju, pomimo tego, że w obocznym pokoju
była sypialnia i kotłownia, na hałas przy przeno-
szeniu tak ciężkiego przedmiotu mógł się przebudzić i
zrobić alarm. Na szczęście rozbójników nikt nie
obudził; kufer został wyniesiony, przeniesiony do po-
bliskiego parku miejskiego, tam rozbity, a wszystko
co w nim było, mianowicie kosztowne przedmioty i
bileta pożyczki premijowej, zostały zabrane. Ponie-
waż suma ukradzioną była bardzo znaczna, bezwzględ-
nie rozpoczęto poszukiwania. Jednakże Sutki był
doskonałym dowódcą i nikt z jego bandy nie dawał
się złapać. Nakoniec po długich i starannych posu-
kiwaniach, rozmownu i zręcznemu policjantowi m.
Friedrichsham — Pjomele, udało się wykryć miejsce
zbiegania się bandy, oraz baby u której przechowywa-
ne były zrabowane rzeczy. Do tej baby naślano ajenta,
w którym miała zupełne zaufanie, a w bliskości ukry-
ło się kilku policjantów. Ajent zresztą wydosłał z
baby zeznanie i baba została aresztowana. Według
wyznań tej baby, aresztowano jedenastu członków bandy.
Pomiędzy ujętymi, był sam dowódca bandy, Gab-
riel Gustaw Sutki. Wraz z swymi towarzyszami osad-
zony został w więzieniu w Friedrichsham i zaczęło
się śledztwo. Jest to człowiek lat 24, wydatnej po-
wierchożności, dobrze zbudowany, muskularny, z
nie wielką ciemną twarzą, brunet — jednym słowem praw-
dziwy typ Osterbotnizyka. Nie zwracając uwagi
na ciężkie kajdany, zawsze był wesoły, żartował, śmiał
się, groził, że jeżeli mu się uda wydostać na wolność, pod-
paleniem Friedrichshamu, a w szczególności zabiciem
policjanta Pjomele. Kiedy dowiedział się, że dziwnym
wypadkiem w kufre ukradzionym z domu konsula
Alquista, prawie wcale nie było pieniędzy tego ostat-
niego, a wszystko co było, należało do radcy stanu
Grenquista, człowieka z niewielkim majątkiem i liczną
rodziną, który wyjeżdżając na letnie mieszkanie, oddał
Alquistowi cały swój kapitał w depozyt i z ukradzie-
niem takowego utracił prawie cały majątek — był bar-
dzo zmartwiony i mówił, że gdyby był wiedział iż pie-
niądze należały do Grenquista, a nie do milionera Al-
quista, to nigdy nie byłby zabrał takowych. Na u-
wagę Grenquista, że w takim razie niema nie łatwiejszego
jak zwrócić mu ukradzione, Sutki odpowiedział, że
w ich bandzie jest reguła nigdy nie zwracać tego co było
zabrane. Tymczasem Sutki ciągle przedłużał sprawę,
przyznając się do wielu nowych przestępstw, a tym cza-
sem usiłował kilkakrotnie uciec z więzienia. Pewnego ra-
zu znalazł mały kawałek stali i po długich usiłowaniach,
szczęśliwie przepiłował nim swe kajdany; bojąc się że
to zostanie dostrzeżone, co rano zamazywał przepiło-
wane miejsca sadzami zmieszczanymi z tustością, a w
nocy znów brał się do roboty. Następnie, skorzysta-
wszy z chwili, kiedy prowadzono go przez ulicę ogro-
dzoną z jednej strony parkanem, nagle zrzucił kajdany
i już przebiegł przez parkan, kiedy został ujęty za no-
gę przez policjanta, który go konwojował. Sutki był
wesołego usposobienia — i nudne życie więzienne wcale
nie przypadało mu do smaku. Dla tego skorzystałszy
z tego, że jego cela oddzielała się od oddziału kobiet
w więzieniu tylko nie zbyt grubą ścianą, w niedostrze-
galnym miejscu zrobił w niej dziurę, którą codziennie
pilnie zastawiał cegłami i przez tę dziurę chodził na
rycerskie przygody do oddziału kobiet. Przystem nie-
tyle rozkoszował się towarzystwem damskim, ale je-
szcze umiał się z swoimi towarzyszami, a odpowie-
dzi, aby o ile można przedłużyć proces. Jednakże pro-
ces skończył się i Sutki był skazany, za popełnione w
m. Friedrichsham sprawy, na dwa lata osadzenia w
więzieniu i na najwyższy stopień kary cielesnej. Na-
stępnie, Sutki wysłany był do sądów w inne miejsca Je-
go czynów. Natenczas udało mu się uciec po raz trze-
ci; niedługo rozkoszował się wolnością i kompanją da-
wnych swych towarzyszy; został ujęty na stacji pewne-
go traktu, kiedy zamawiał dla siebie konie. Nakoniec
kiedy nastąpił ostateczny wyrok niższych sądów, Sutki
zaapelował do wazaskiego hołgerichtu i był wysłany do
wazaskiego więzienia gubernialnego. W końcu marca,
przewidując że wkrótce skończy się proces, Sutki po-
stał do wazaskiego hołgerichtu wyznając na piśmie o
popelnionem przezeń podwójnym zaborstwie w Borgo.
Zaczęło się zaraz co do tego nowe sprawozdanie i śled-
ztwo. W tym to czasie Sutki dostrzegłszy że ściana
piewa wychodzącego na jego celę, a pałacęgo się z ko-
rytarza, nie jest zbyt gruba i mocna, wyjął z niej kilka
cegeli i z niesłychaną zręcznością przez drzwiiczki
piewa wywał na korytarz. Z korytarza dostał się na
podwórze, a z podwórza na wolność. Znow na wolno-
ści, Sutki śniłszy niż kiedykolwiek, popełnił szereg
świątecznych kradzieży. Utworzył plan przedostania się
za granicę i uznając za konieczne nabyć w tym ce-
lu pewne rzeczy, szuka ich w cudzych domach. Tak,
pewnej nocy wlaź przez okno do sypialni niejakiego
właściciela ziemskiego, zabrał tam wszystko co zastał i
zaczął składać zdobycz w przesieradło. W tej chwili
przebudziła się żona właściciela ziemskiego, po cichutku
obudziła męża i wskazała mu nieposłusznego gościa. Je-
dnakże bystre oko Sutki dostrzegło ten manewr i
wprost oświadczył właścicielowi, że będzie dla nich naj-
lepiej jeżeli zachowają się spokojnie. Właściciele przyjęli
upomnienie z wielką pokorą, a Sutki zabrawszy, nie
spiesząc się, swoją zdobycz, spokojnie wyszedł z domu.
Na niebezpieczeństwo bandyty dostrzeżono go, jak wcho-
dził do warsztatu pewnego krawca, gdzie zamierzał zamó-
wić sobie przyzwoity ubiór podróżny. Policja zgłosiła
się do krawca zaczęła go badać, i za jego wskazówka-
mi, po długich poszukiwaniach, znalazła nakoniec Sut-
kę ukrytego u jednego z jego przyjaciół.

Z Hall (w Wyższej Austrii).

(Korespondencja Dziennika Warszawskiego).

23 czerwca (5 lipca) 1874 r.

Bawiąc obecnie, od kilku tygodni, w zakładzie ką-
pielowym w Hall, słynnym ze swych wód jodo-bro-
mo-słonych, dziele się z czytelnikami „Dzienn. Warsz.”
szczegółami, jakie zdołałem zebrać o nim w ciągu me-
go tu pobytu. Ponieważ wody te są u nas mało do-
tąd znane, uważam przeto za stosowne zacząć moją
korespondencję od wskazania drogi, którą można się
do nich od nas dostać.

Z Wiednia jedzie się do Hall koleją żelazną za-
chodnią (Kaiserin Elisabeth Westbahn) do stacji St. Va-
lentin, skąd po trzech kwadransach pauzy, dojeżdża
się w pół godziny niespełna, odnogą boczną tejże
drogi żelaznej, do Steyer (w Wiedniu kupuje się bi-
let na całą tę przestrzeń, t. j. aż do samego Stey-
er). Miasto Steyer albo Steyr, położone w pun-
kie, gdzie rzeka tegoż nazwiska wpada do rzeki
Enns, posiada znakomitą fabrykę broni, zatrudniającą
6,000 robotników; na teraz fabryka ta zajęta jest mię-
dzy innemi wykonaniem bardzo znacznego obalunku
broni dla armji niemieckiej. Oprócz tego, miasto Steyer
(oraz jego okolica) posiada znaczne fabryki osi i sier-
pów, mających sławę w całej Europie i znanych u nas
powszechnie pod nazwą styryjskich (Steyrische Sensen).
Ze stacji Steyer dojeżdża się we dwie lub w półtrze-
ciej godziny, powozem lub omnibusem, do Hall.

Cała ta droga, od Wiednia do samego Hall, jest
wielec uroczą. Góry, doliny, lasy, pola pięknie upra-
wne i bogate łąki, jak niemiennie pyszne ogrody owoco-
we, pieszczą mile oko, wyborne zaś powietrze górskie
czyni tę podróż, wśród największych nawet upałów,
nie tylko znośną, lecz wielce nawet przyjemną.

Można także dojechać z Wiednia, koleją żelazną,
do Linz, ztamtąd zaś powozem przybywa się do Hall
w ciągu sześciu godzin. Niektórzy zaś odbywają tę
podróż w ten sposób, że jadą z Wiednia, tąż koleją
zachodnią, aż do stacji Wells, ztamtąd zaś, powozem
dostają się do Hall w półtrzeciej godziny.

Samo Hall, jako zakład kąpielowy, istnieje dopiero
od r. 1829, lecz własności uzdrawiające źródeł tutej-
szych znane były mieszkańcom okolicznym od tysiąca
przeszło lat. Wody tej, jako zawierającej znaczną ilość
soli, używano od najdawniejszych czasów do wypieku
chleba i do gotowania jadła, tudzież do pojenia bydła
i koni, w miejsce dawiania im soli do lizania; następnie
zaś, również od bardzo dawnych czasów, mieszkańcy
używali tejże wody do leczenia ran, zwłaszcza zaś jako
środka przeciw chorobie tak zwanej „wola” (Kropf),
która to choroba właściwa jest, jak wiadomo, mieszkań-
com gór. Z powodu skuteczności wód tutejszych w
chorobie pomienionej, lud miejscowy nazwał ją Kropf-
Wasser. Również chleba wypiekane na tej wodzie,
używano z pomyślnym skutkiem jako środka przeciw
tejże chorobie i rozwożono go, pod nazwą Kropf-Brod,
po całej prowincji Wyższej Austrii i nawet w dalsze
strony. Z następstwem czasu, od r. 1772, zaczęto po-
syłać do Hall żołnierzy armji austriackiej, dotkniętych
chorobą wyżej wspomnianą. Próby w tym względzie do-
konywane były niejednokrotnie za panowania cesarzo-
wej Marii-Teresy, w którym to czasie ogłoszono osią-
gnięte w tym względzie rezultaty pomyślne, lecz nie
zwrócono wówczas na takowe należytej uwagi.

Gdy atoli w r. 1823 dowiedziona została, za pomo-
cą rozbioru chemicznego, obecność w źródłach hallskich
znaczej ilości jodu, o czem zresztą głoszą już od r.
1812, i gdy przekonano się o skuteczności tych wód
w wielu chorobach, zaczęto myśleć na serio o urzędze-
niu tu zakładu kąpielowego. Jakoż w r. 1827 admi-
nistracja klasztoru Benedyktynów w Kremsmünster, do
którego należały wówczas grunta zawierające źródła
lecznicze, udzieliła gminie Hall i chirurgowi Steppichowi
(ze wsi Pfarrkirchen) pozwolenie na urządzenie ta-
kich zakładów. Niebawem też, bo w r. 1829, otwarte
zostały dwa takie zakłady: jeden, z 12-ma wannami, w
Hall, drugi zaś, z 6-ma wannami, we wsi Pfarrkirchen,
położonej w pobliżu głównego źródła (o 10 minut drogi
pieszo).

Od r. 1852, za porozumieniem rządu z administ-
racją klasztoru kremsmünsterskiego, użytkowanie ze źró-
deł zdrowotawczych w Hall oddane zostało na wła-
sność stanom Wyższej Austrii (w imię których zwrzą-
dza obecnie takowymi wydział krajowy, mający swe
siedlisko w Linz), pod warunkiem atoli utrzymywania
takowych własnym kosztem, zwrotu wyłożonych poprze-
dnio wydatków i pownoszenia przy źródłach niezbęd-
nych budynków kąpielowych i do picia wód. Od tej
chwili ustało, zarówno dla gminy Hall, jak i dla chi-
rurga Steppicha, nadane im na pewien przeciąg czasu
prawo do użytkowania ze źródeł tutejszych. Dzięki
staraniom teraźniejszej administracji, zakład kąpielowy
w Hall doszedł stopniowo do stanu obecnego. Uznano
za stosowne zwinąć zakładzik kąpielowy we wsi Pfarr-
kirchen i skoncentrowano wszelkie urządzenia przy
źródle głównym, w samym Hall.

Zakład kąpielowy posiada obecnie Kurhaus muro-
wany i wielce dogodny, jakkolwiek niewyrównywały,
pod względem wspaniałości, budowlom tego rodzaju u
innych wód, mających od bardzo dawna sławę ustalo-
ną. Kurhaus ma na parterze i w dwóch pawilonach
bocznych około 100 gabinetów z wannami, po większej
części porcelanowemi; jest tam także kilka wanień mar-
murowych, w gabinetach zaś drugiej klasy, t. j. tań-
szych, wanny są drewniane lub cementowe, przyczem
masa cementowa jest tak wyborna, że zastępuje w zu-
pełności kamień jak najdoskonalszy i ma wszelkie je-
go pozory. Wkrótce atoli wszystkie wanny drewnia-
ne mają być zastąpione porcelanowemi. Tamże znaj-
dują się kąpiele parowe, które stosownie do potrzeby,
mogą być brane z wody jodo-bromowej lub zwyczaj-
nej, tudzież z tuszami lub bez takowych. Na tymże

parterze znajduje się kancelarja zakładu kąpielowego
(Badekanzlei).

Pierwsze piętro tegoż budynku mieści w sobie kur-
salę i salonik dla dam (palenie cygar w obu tych sa-
lonach jest wzbronione), jak również salę bilardową i
pokój do gry i czytania gazet, nadto zaś kredens i mie-
szkanie zarządzającego (Verwalter) częścią administ-
racyjno-ekonomiczną całego zakładu. Oprócz tego Ver-
waltera, jest przy zakładzie lekarz zarządzający tak-
owym pod względem sanitarnym; jest nim doktor wielce
zdolny, mieszkający we własnej, bardzo pięknej willi,
tuż obok parku zakładu kąpielowego i nawet w obrę-
bie niemal samego parku. Lekarz ten udziela także
porady, po które pacjenci udawają się mogą również do
trzech innych lekarzy, praktykujących przy zakładzie
i odznaczających się zdolnością i głęboką znajomością
swej sztuki, zwłaszcza zaś umiejętnością specjalną lecze-
nia tych chorób, w których wody jodo-bromowe oka-
zuują się najsukcesyjniejszemi.

Z balkonu kursalonu rozciąga się, wielkiem półko-
łem, widok wspaniały na okolicę; za tło temu kraj-
obrazowi służą alpy Noryjskie czyli Styryjskie (Steier-
märkische), odgraniczające Wyższą Austrię od Styrii i
odległe ztąd mniej więcej o 6 godzin drogi. Szczyty
najwyższych z tych gór, położonych naplanie najdalszym,
okryte są wiecznym śniegiem, widzialnym z Hall.

Administracja zakładu kąpielowego zakupiła w roku
zeszłym przyległe do parku, od strony miasta, dwa pla-
ce, z których jeden jest zabudowany, drugi zaś mieści
w sobie ogród. Na tych placach, po rozebraniu znaj-
dujących się na nich budynków, ma być wzniesiony
nowy Kurhaus, wspanialszy i obszerniejszy od dotych-
czasowego.

Kilka dni temu, 16 (28) czerwca, otwarto w tym-
że parku i obok Kurhausu, nowo zbudowaną salę do
picia wód i do przechadzek w razie niepogody. Sala-
ta (Wandebahn) jest bardzo gustowna i obszerna, pię-
knie umebłowana i mająca wyborną, zawsze frotero-
waną posadzkę; pod temi przeto względami, sala po-
mienia nie ustępuje prawie swym szczęśliwszym spół-
zawodniczkom u innych wód, mających większy roz-
głos. W sali tej mieszczą się rezerwuary porcelano-
we dwóch źródeł, z których jedno nosi nazwę Tassillo-
quelle (o pochodzeniu nazwy tego źródła wspomnę po-
tem), drugie zaś Guntherquelle. Najsukcesyjniejszą i naj-
częściej przepisywaną do picia jest woda z pierwszego
z tych źródeł; jest ona atoli tak silna, że osobom zbyt
wątłym lub mającym słabe płuca, lekarze przepisują
picie wody ze źródła Gunther, jako znacznie słabszej,
podczas gdy do kąpeli i do kompresów używana jest
dla wszystkich pacjentów, nie wyłączając nawet naj-
węższych dzieci, woda jodo-bromo-słona z pierwsze-
go (Thassillo) źródła. Ta ostatnia woda, jako bardzo
moena, daje się do picia z początku w ilości nie więcej
jak 1/4 seidla (jeden seidel wyrównywa prawie jedną
trzeciej części naszej kwarty), lecz i tę ilość wypija się
dwoma nawrotami, z przerwą kwadransu lub 20 minut
pomiędzy jednym a drugim kubkiem; następnie ilość
tej wody zwiększa się stopniowo w następującym sto-
sunku: 1/2, 3/4 i narresze atoli seidel, która to ostatnia
ilość dzieli się także na dwa, lub lepiej jeszcze na trzy
kubki, z przerwą mniej więcej kwadransu pomiędzy je-
dnym a drugim. Ta ostatnia miara bywa w rzadkich
jedynie wypadkach przekraczana. Co się zaś tyczy wo-
dy z drugiego źródła (Gunther), jako słabszej, takowa
przepisuje się do picia od razu w ilości jednego seidla,
podzielonego na dwa razy, z przerwą kwadransu do
pół godziny pomiędzy jednym a drugim kubkiem.

Kurhaus i sala do picia wód położone są w obszer-
nym, bardzo pięknym parku, dzielącym się, pod wzglę-
dem swego położenia, na górny i dolny. W dolnej czę-
ści parku znajdują się główne źródła wody jodo-bro-
mo-słonej, wraz z maszyną dostarczającą takowej (pod
górze) do wanień i do rezerwuarów umieszczonych w
Wandebahn. Inne źródło tejże wody, odkryte lat temu
kilkanaście, znajduje się powyżej Hall, o 20 minut drogi
od zakładu kąpielowego; z tego również źródła woda
przeprowadzona jest do Kurhausu za pomocą rur.
Odkrywane są w dalszym ciągu w okolicy nowe, bar-
dzo obfite źródła takieżej wody, lecz takowe zostają
będą wówczas dopiero, gdy rozgłos wód hallskich
bardziej się rozpowszechni i osiągnąć będzie tłumy pa-
cjentów; źródła bowiem dotychczasowe, urządzone już
należycie, dostarczają kilkakrotnie więcej wody, aniżeli
jej potrzeba na tę ilość pacjentów, jaka na teraz przy-
bywa do Hall.

Przez dolną część parku płynie rzeczka Sulzbach,
na której urządzone są łaźniaki do kąpeli zimnych;
z których korzystać mogą osoby cieszące się zdrowiem;
woda atoli tej rzeczki bywa zawsze tak dalece zimną,
że jedynie w bardzo wielkie upały znajdują się amato-
rzy do kąpania się w niej.

Liczba lekarzy w Hall w ciągu sezonu kąpielowe-
go, jak powiedziano wyżej, wynosi czterech, licząc w to
i lekarza zarządzającego zakładem pod względem sani-
tarnym. Wszyscy ci lekarze przepędzają zimę w Wied-
niu i zjeżdżają się tu z dniem 1-m maja, opuszczają
zaś Hall w październiku.

Z liczby tych lekarzy, dr. Katser, biegły w swej
sztuce i zwłaszcza co do specjalności leczenia chorób
skroficznych i pokrewnych im cierpień, miewa w swej
kuracji przeważnie rosjan i polaków. Wszystkie piele-
gowane przez niego osoby, nie mogą się dość na-
chwalić jego troskliwości i uprzejmości.

Sezon kuracyjny rozpoczyna się 15-go maja i trwa
do końca września. Sezon ten dzieli się na trzy okresy:
pierwszy — od 15-go maja mniej więcej do końca czer-
weca; drugi — od pierwszych dni lipca do połowy sier-
pnia, i trzeci — obejmujący drugą połowę sierpnia i cały
wrzesień. Okresy pierwszy i trzeci są, pod względem
ceny mieszkań i utrzymania, tańsze od drugiego, który
miewa największą liczbę gości, zarówno chorych, jak i

zdrowych, bądź towarzyszących pierwszym, bądź przyjeżdżających tu na letnie mieszkanie.

Wody tutejsze są wielce skuteczne w następujących cierpieniach: w chorobach skroficznych wszelkiego rodzaju i mających siedlisko w którejkolwiek bądź części organizmu; w pewnych kształtach i okresach chorób syfitycznych, jak również w następstwach tych chorób; w cierpieniach organów płciowych u kobiet; w bólach kości i stawów, jeżeli cierpienia te nie pochodzą z warunków budowy ciała, lecz zostały nabyte po przyjęciu już na świat; w chorobach skórnych; w reumatyzmach; w zapaleniach oczu; w chorobie zwanej „wona” (Kropf).

Z dokładnego, najnowszego rozbioru chemicznego okazuje się, że wody tutejsze zawierają na 10,000 części, 0,390 części jodu i 0,508 części bromu; resztę zaś stanowią rozmaite inne części składowe, jako to: sól kuchenna, magnezja, wapno, chlor i t. d.

W następnej mojej korespondencji zakomunikuję niektóre szczegóły o samem Hall i jego okolicach.

TELEGRAMY

DIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Paryż, 24 lipca. Rozprawy w Zgromadzeniu Narodowym nad prawami konstytucyjnymi zostały odroczone. Nagłość propozycji co do odroczenia Zgromadzenia, po uchwaleniu budżetu, do 5 października, została przyjęta 395 głosami przeciwko 308.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

* Z Paryża telegrafują 15-go lipca do gazety berlińskiej *National Zeitung*: „Podług otrzymanego z Wersalu doniesienia, książę Decazes wczoraj już polecił poselstwu francuzkiemu w Berlinie powinszować, imieniem rządu francuzkiego, księciu Bismarckowi ujęcia niebezpieczeństwa. Gazety paryżskie, przeciwnie, nie przestają podejrzewać powodów zamachu, dokonanego na życie kanclerza cesarstwa i tłumaczą takowy w duchu sztyrcy.”

* Znanie jest zebranie kongresu serbskiego w Karłowcach oraz misja jaką miał spełnić a która zależy głównie na wyborze patriarchy. Wybór już nastąpił i jak to łatwe było do przewidzenia z uwagi na skład osób uczestniczących w tym kongresie, biskup Stojkiewicz wybrany został ogromną większością głosów. Pralat ten jest bardzo popularny pomiędzy serbami; zdaje się jednak, iż pozyskał on tę popularność nie przez podniecanie pewnych utopii narodowych, lecz przez wygłaszanie zasad liberalnych w przedmiocie zarządu duchownego, szczególnie zaś przez popieranie zasady dopuszczenia żywiołu świeckiego do tego zarządu. Jakkolwiek na tem polu popularność biskupa Stojkiewicza, nie zawiera niebezpiecznego dla rządu węgierskiego, ten jednakże waha się z potwierdzeniem wyboru tego pralata, właśnie z powodu owej popularności, jakiej on pomiędzy serbami używa. Dla uniknięcia nieporozumień z tą narodowością, starają się nakłonić biskupa Stojkiewicza, ażeby on sam od siebie wycofał się od przyjęcia godności włożonej na niego przez kongres—lecz zdaje się, że to cofnięcie się z jego strony nie zostało pozyskane dotąd i że kwestja cała ciągle zostaje w zawieszeniu. Ministerstwo węgierskie życzy sobie wyboru biskupa Gruicza, względem którego stronnictwo serbskie jest raczej nieprzyjemnym niż przychylnym i którego wybranie przez terniejszy kongres z tego właśnie powodu jest nader wątpliwe.—Przygotowania czynione w Pradze z powodu blizkiego przybycia cesarza Franciszka-Józefa do tego miasta zrodziły pogłoskę o domniemanym zwrocie politycznym, mającym doprowadzić do zwycięstwa dążeń czeskich. Dzienniki wiedeńskie zapewniają, iż cesarz udaje się do Czech jedynie dla znajdowania się na wielkich manewrach wojsk, które odbędą się w okolicach stolicy tego kraju, a które będą pierwszymi w tym rodzaju, od czasu zreorganizowania armji austriackiej.

Telegramy z gazet zagranicznych.

* **Kobury, 22 lipca.** Książę i księżna Edyuburscy przybyli tu dziś o godzinie 6-jej po południu. Wszyscy goście witali byli z zapalem podczas przejazdu przez miasto.

* **Madryt, 22 lipca.** Podług otrzymanych przez rząd wiadomości, brygadjer Lopez wyszedł całą dywizję republikańską, która wzięta była do niewoli w Cuenza i zabrał do niewoli wielką liczbę wojsk karlistowskich, którym powierzona była straż nad jeńcami republikańskimi. Od gubernatora Katalonii otrzymano wiadomość, iż karliści rozstrzelali 160 żołnierzy republikańskich. Skutkiem tego minister wojny wydał rozkaz gubernatorowi, ażeby nałożył nadzwyczajną kontrybucję na wszystkich karlistów, celem wynagrodzenia osiągnięciem ztąd sumami rodzin żołnierzy rozstrzelanych.

* **Madryt, 22 lipca.** Potwierdza się wiadomość, iż brygadjer Lopez odniósł znaczne zwycięstwo nad karlistami i wyswobodził część zabranych przez nich jeńców. Dowódca wojsk, którym powierzona była straż nad jeńcami republikańskimi, wzięty został do niewoli wraz z kilkoma oficerami karlistowskimi. Oprócz tego Lopez zabrał znaczną ilość broni, amunicji, oraz koni i zapasy wojenne.

* **Santander, 22 lipca.** Karliści, uzbrojeni w artylerję, zajęli wawozy w Biskai i Avala.

* **London, 23 lipca.** Wczoraj daną była u lorda-majora uczta na cześć ministrów. Disraeli odpowiedział na toast na cześć ministrów. Wspomnił on na samprzód o kwestiach kościelnych i oświadczył, iż w obec wynikających wszędzie sporów pomiędzy wła-

dzą świecką i duchowną, obowiązkiem rządu jest przygotować się na przyszłą burzę przez wzmocnienie instytucji kościelnych, które uważa jako osłonę swobód politycznych. Objasniając następnie stosunki polityczne, Disraeli oświadczył, iż niepodobna jest patrzeć z zadowoleniem na ogólne położenie polityczne, gdyż kilka z najznaczniejszych narodów stało się pastwą anarchji, lub też stosunki ich nie są jeszcze dostatecznie utrwalone. Przyjaźń Anglii nigdy jeszcze nie była tak pożądaną, jak obecnie; rząd użyje wpływu swego w interesie pokoju i ogólnej pomyślności i gani zasadę, jakoby Anglia nie była odpowiedzialną za postawę swą w obec Europy. Minister oświadczył w końcu, iż rząd uważa za swe zadanie działać we wszystkich nagłych kwestiach przez wpływ swój w myśli utrzymania pokoju i przez przyjazne swe rady popierać będzie w ich usiłowaniach te kraje, w których panują jeszcze zawiąskania, ażeby zajęły godniejszą stanowisko i odzyskały poprzednią swą powagę.

* **Marszałek Concha.** Podajemy kilka szczegółów biograficznych o marszałku Concha, poległym na czele swej armji, w bitwie pod Muro, w pobliżu Estelli. Concha, mający 68 lat, wstąpił do służby wojskowej przed 50 laty i zjednał sobie pewną sławę już podczas pierwszej wojny karlistowskiej. Do 1853 roku pozostawał wiernym królowej Izabelli, jak pozostawał wiernym również jej matce, królowej Marii-Krystynie, i zawsze gotów był do poskramiania powstań progresistowskich lub karlistowskich; lecz w 1853 roku, będąc niezadowolonym z polityki ówczesnego rządu, podpisał, wraz z O'Donnellem, Gonzalesem Bravo, księciem Soto-Mayor i innymi znany manifest, w którym domagano się, w obec budzącego obawę usposobienia umysłów, niezwłocznego zwolnienia kortezów. Manifest ów, za który Concha skazany został na wygnanie, był hasłem do rewolucji w 1854 r., w której Concha grał ważną rolę, a która zakończyła się wypędzeniem królowej Marii-Krystyny, upadkiem Narvaeza i przywróceniem ministerstwa Espartero, przyczem Concha otrzymał stopień marszałka. Następnie był znów stale oddany królowej Izabelli i jej dynastji, a nawet zgodził się na objęcie ministerstwa w takiej chwili, kiedy rewolucja 1868 roku była nieuchronną. Ale przyglądając na siebie utworzenie nowego gabinetu we wrześniu 1868 r., Concha przyrzekł walczyć przeciw rewolucji tylko pod dwoma warunkami: aby królowa powróciła do Madrytu i oddała od siebie swego faworyta, Marforiego. Królowa odmówiła i jednego i drugiego. Wtedy Concha udał się do niej do San-Sebastian i wręczył jej prośbę o dymisję, oświadczywszy zarazem, że pozabawiła się korony. Od tych czas usunął się do życia prywatnego aż do marca roku bieżącego, w której to epoce Serrano powołał go do ustronia wiejskiego do walki przeciw karlistom.

* Ogłoszone świeżo drukiem sprawozdanie z wystawy wiedeńskiej o węglu kamiennym, wypracowane przez sprawozdawców fachowo z przedmiotem obeznanych, Pechar'a i Pecza, zawiera bardzo ciekawe szczegóły statystyczne, dotyczące produkcji węgla, jego wpływu na przemysł i t. d. Produkcja węgla kamiennego na całej powierzchni ziemi wynosiła w 1866 r. 3,694,000,000 centnarów (184,700,000 tonów). Zaś 1872 r. doszła już do 5,126,000,000 cent. (256,300,000 ton.) [Zatem w krótkim czasie, bo w przeciągu lat sześciu, nastąpiło powiększenie się produkcji o 38,75 procent.

Na różne kraje produkcja ta rozdziela się w sposób następujący:

	w r. 1866	w r. 1872	przyrost stos. proc.
Anglia	103,1 mil.	125,5 mil.	21,73
Niemcy	28,2 „	42,3 „	50,27
Stany Zjednocz. .	21,8 „	41,5 „	89,83
Francja	12,2 „	15,9 „	29,68
Belgia	12,8 „	15,7 „	22,57
Austro-Węgry . .	4,9 „	10,5 „	113,41
Rosja	0,3 „	1,1 „	315,13
Australia	0,8 „	0,9 „	21,77
Inne kraje	0,6 „	2,9 „	361,38

W produkcji węgla Anglia zatem najpierwsze zajmuje miejsce, największy zaś procentowy jej przyrost w ciągu pomienionych lat sześciu, z wyjątkiem Rosji i innych krajów, w których eksploatacja w ogólności do niewielkiej dochodzi cyfry, przypada na Austro-Węgry. Znaczenie węgla kamiennego dla kolei żelaznych i odwrotnie, wpływ tych ostatnich na wzrost jego eksploatacji, objaśnia najlepiej ta okoliczność, że z znajdujących się w posiadaniu austro-węgierskich dróg żelaznych w końcu 1872 roku 54,110 wagonów towarowych, 20,350 (37,9 procent) służyło wyłącznie do przewozu węgla. Wzajemną tę zależność potwierdzają również obliczenia statystyczne Ronival'a, na które powołuje się także wspomniane sprawozdanie. Z tych danych pokazuje się, że produkcja węgla kamiennego w Austro-Węgrzech od r. 1848 do 1871 zwiększyła się o 970,18 procent, jednocześnie zaś ogólna długość kolei żelaznych austro-węgierskich powiększyła się o 1377,64 mil, czyli o 886,60 procent. A mianowicie:

	długość dr. żelaz.	produkcja węgla dochodziła do:
w roku 1848	155,40 mil	18,778,000 cent.
„ 1851	216,89 „	23,928,000 „
„ 1861	652,09 „	81,304,000 „
„ 1871	1533,04 „	200,906,000 „

W końcu ostatniego roku, w samej połowie zachodniej państwa Austro-Węgierskiego znajdowało się 1059 kopalni węgla kamiennego (z tych 297 kopalni węgla właściwego, a 762 brunatnego), w których działało 641 machin parowych. Liczba tych ostatnich w ciągu

upłynionych lat trzech powiększyła się o 43,4 procent. Do roku 1870 produkcja węgla kamiennego przewyższała produkcję węgla brunatnego, chociaż z każdym rokiem różnica stawała się mniejszą; w ostatnich jednak trzech latach, węgla brunatnego dobowano więcej niż kamiennego. Na czele eksploatacji węgla kamiennego w Austrii stoją Czechy, dostarczają bowiem 57,65 procent ogólnej cyfry produkcji; następnie idzie Śląsk, dostarczający 23,08 procent, Morawia 11,50 procent, Galicja 6,50 procent i t. d. W eksploatacji węgla brunatnego Czechy również pierwsze trzymają miejsce, dostarczają go 57,80 procent ogólnej ilości. Po nich Styria 26,01 procent, dalej Austria Wyższa 5,97 proc. Kraina 3,30 proc., Morawia 2,44 procent i t. d. Te przewagę zapewniają Czechom obfite pokłady węgla kamiennego w górach Kruszcowych (Falkenau i Dux-Karbitz), one same bowiem tylko dostarczają 26 procent ogólnej ilości węgla. Produkcja tych pokładów z 15,400,000 cent., w r. 1862, powiększyła się do 54,200,000 cent. w r. 1872 to jest o 253 procent; w ostatnim zaś roku eksploatacji wynosiła 59,300,000 cent., i równała się prawie łącznej produkcji wszystkich innych kopalni.

* W gazecie maltańskiej *Giornale dell' Coloni* czytamy: Otrzymałszy wiadomość, że w Gilach (dawnym Babilonie), i Diwanie, w pobliżu Bagdadu, sroży się dżuma. Komisja lekarzy cywilnych i wojskowych, wysłana tam przez rząd konstancyjnopoliński dla przedstawienia raportu o charakterze tej choroby, powróciła do Bagdadu i doniosła, że to jest stanowe „dżuma z wrzodami”. Władze ottomańskie natychmiast oddzieliły miejscowości zarażone kordem wojennym, złożonym z 10,000 ludzi. W niektórych wsiach dżuma ma charakter sporadyczny, w innych epidemiczny, a teraz widocznie skierowała się ku perskiemu Kurdistanowi. Śmiertelność jest bardzo wielka; w jednej wsi umarło jednego dnia 200 ludzi, ale już dziś następnych nikt nie zapadł na chorobę. Bagdad został zupełnie nietknięty, a rząd otrzymał ztamtąd wiadomości, podług których choroba słabnie. Dżuma zjawiała się także w pobliżu Tripolis w posiadłościach berberyjskich. Konsul turecki na wyspie Malcie telegrafował, dnia 15-go czerwca, do intendenty sanitarnej w Kontantynopolu, że w Merdzi w okręgu barkskim, w pobliżu Tripolis, wydarzyło się kilka wypadków dżumy. Dla tego władze sanitarne wydelegowały tam dwóch lekarzy i ustanowiły zarazem kwatrantę dla wszystkich statków, przychodzących z Benghazy (w odległości 20 godzin od Barki) i jego okolic.

* **Wypadek na parostatk.** Na Tamizę przybył niedawno z Kalkuty statek parowy „Sultan” z ładunkiem dzikich zwierząt afrykańskich — nosorożców, tygrysów, leopartów i innych większych zwierząt. Podczas żeglugi jeden z lampartów wydostał się z klatki i w ciągu kilku godzin był niejako gospodarzem całego parostatku. Łatwo pojąć, że osada i pasażerowie, spostrzegłszy na pokładzie zwierza, rzucili się do chronienia, ten na żagle, ten do kajut, silnie zamykając za sobą drzwi. Lampart, powalawszy się po pokładzie, zaszedł do maszyn, lecz palacze odpędzili strasznego gościa, skierowawszy na niego zarzuce się głównie. Parochodowi groziło zatrzymanie się na morzu. Po długich naradach, zasniedli na żaglach wyrzekli się pojmania zbiega i postanowili zabić go. U jednego z pasażerów znalazł się pistolet i po długich trudach udało mu się nakoniec położyć na miejscu lamparta, z wielkim zadowoleniem wszystkich znajdujących się na parostatk.

* W Konstancyjnopolu, 26-go czerwca, miało miejsce silne trzęsienie ziemi, trwające dwie sekundy, ale które nie pociągnęło za sobą żadnych złych następstw.

Za Redaktora, E. Wojewódzki.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

Dyrekcja Dróg Żelaznych

Warszawsko-Wiedeńskiej i Warszawsko-Bydgoskiej. Podług nowych postanowień, obowiązujących w komunikacji bezpośredniej z zagranicą, na każdej pojedynczej sztuce, ekspedycyjnemu jako towar pospieszny lub w niepełnym ładunku, znajdującemu się musi, oprócz sygnatury, wyraźne oznaczenie stacji drogi żelaznej, do której towar podług listu frachtowego zostaje wysyłany. Oznaczenie takowe stacji dokonane być powinno w sposób taki, aby w drodze nie uległo uszkodzeniu; kartki więc użyte w tym celu powinny być mocno przyklejone.

W razie jeżeli na danej sztuce adres wprost wypisany być nie może, ani też kartka przyklepiona, to przymocować należy trwałe etykiety z drzewa, skóry, metalu i t. d.

Warszawa, d. 9 (21) lipca 1874 r. 4,421.

Warszawa dnia 13 (25) lipca.

Widowiska.

TEATR LETNI W OGRODZIE SASKIM. — *Deus*, w sobotę, operetka w 1 akcie, *Lischen i Fritzen*; — komedia w 1 akcie, *Akrobata*; — operetka komiczna w 1 akcie, *Bursze*. — Początek o godzinie 8-jej. — *Jutro*, w niedzielę, komedje: 1-y raz, *Ojczulek*; *Osła struna*. — *Wczoraj*, było osób 318.

W OGRODZIE DOLINY SZWAJCARSKIEJ. — *Jutro*, w niedzielę, 14 (26) lipca, danym będzie **Wielki koncert wokalno-instrumentalny** urządzony przez Dyrekcję Rządową Teatrów Warszawskich na dochód pogorzelców tutejszego kraju, pod kierunkiem dyrektora opery: pp. Jana Quatriniego i Adama Müncheimera. — Program: I. 1. Uwertura „Bajka”, St. Moniuszko; 2. Chór cygański z „Precjoży”, Webera; 3. Duet z opery „Napój Miłosny”, Donizetti'ego, — (panna Wojakowska i p. Kozie-radzki); 4. Final 3-go aktu z opery „Ernani”, Verdi'ego, — (panie: Dowiakowska, Rybicka, pp. Cieślowski, Grudger, Szczepkowski (ojciec), Wasilewski i chór). — II. 5. Uwertura „Zyromyjski”, Li-tolffa; 6. Chór i barkarolla z op. „Niema e Portici”, Aubera, — (pp. Cieślowski, Wasilewski i chór); 7. Mazurek (instrumentował Quatrin), Chopina, — (pani Dowiakowska); 8. „Powitanie słońca”,

polonez na głosy solowe, Müncheimera, — (panie: Juniewicz, Sza-zygier, pp. Cieślowski, Wasilewski i chór). — III. 9. Uwertura z op. „Duch wojewody” (nowa, 1-y raz), Grossmanna; 10. Romans z op. „Mignon”, Thomasa, — (pani Juniewicz); 11. Sekstet z op. „Lucja z Lamermooru”, Donizetti'ego, — (panie: Dowiakowska, Rybicka, pp. Cieślowski, Szczepkowski (ojciec), Grudger, Siwicki i chór); 12. Marsz z op. „Tannhäuser” (z chórem), Wagnera. — W przerwach między częściami Koncertu, grać będzie lejsze utwory muzyczne orkiestra wojskowa lejbgwardji Litewskiego pułku pod dyrykcją kapelmistrza L. Lewandowskiego. — Początek o godzinie 7-jej wieczorem. — Cena miejsc numerowanych rs. 1; wejście do ogrodu kop. 50. — Bilety sprzedawane będą dziś i jutro w kasie Teatru Rozmaitości od godziny 10 do 12-jej i od 2-jej do 6-jej, — w niedzielę, od godziny 10 do 12-jej, po południu zaś od godziny 4-jej w kasach Doliny Szwajcarskiej.

GABINET ZOOLOGICZNY (w gmachu uniwersytetu warszawskiego). — Otwarty w niedzielę bezpłatnie.

WYSTAWA TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH. — Otwarta codziennie, od godziny 11-jej rano do godziny 5-jej po południu, w gmachu obok kościoła św. Anny. — Wejście od osoby w dniu powszednim kop. 15; — w niedzielę zaś i święta kop. 5.

ALHAMBRA (przy ulicy Miodowej). — **Towarzystwo artystów dramatycznych** pod dyrekcją Anastazego Trapszo. — *Dziś*, w sobotę, opera komiczna *Życie paryżkie*. — Początek o godzinie 8-jej.

W LETNIM TEATRZE OGRODU „ELDORADO” (przy ulicy Długiej Nr. 586). — **Towarzystwo artystów dramatycznych** pod dyrekcją Józefa Texla. — *Dziś*, w sobotę, opera komiczna *Mały Faust*. — Początek o godzinie 8-jej.

ALKAZAR (przy ulicy Królewskiej). — **Letni Cyrk braci Godfroy**. — *Dziś i codziennie*, **Wielkie przedstawienie** wyśzej szkoły jazdy, gimnastyki, tressowania koni, oraz scen komicznych i mimicznych i t. p. — Początek o godzinie 8-jej.

BIURO INFORMACYJNE o nędzy wyjątkowej sprawdzanej przez Siostry Miłosierdzia, poleca miłosierdziu publiczności Warszawskiej. — *ulica Erywańska № 8 nowy.*

Nr domu	Ulica	Nazwisko lub inicjały	U W A G I
67	Solec	Weber Marja.	Wdowa, chora, dzieci drobn. dwoje.
9	Czerniakowa.	Blinczak Cyrla.	Oboje chorzy, dzieci dr. 4-ro, siostra sparaliżowana.
164	Targowa Pra-ga.	Cypa Erblat.	Wdowa, dzieci drob. 5-ro, wszystkie chore.
3	Czerniakowa.	Lejman Apolo-nja.	Konwulsyjna.
3	Czerniakowa.	Szukwińska Franciszka.	Chora, bez pomocy, dzieci drobn. czworo.
67	Leszno	Rejnhord Marja.	Wdowa, dzieci drobn. troje i córka 16-letnia w ostatnim stopniu kalectwa.
15	Sliska	Dwojra Krowe.	Wdowa, po chorobie, dzieci drobn. 4-ro.
64	Pańska	Popławska Jó-zefa.	Wdowa, dzieci drobn. troje.
1551	Chmielna	Mazurkiewicz Marja.	Wdowa, dzieci drobn. 5-ro.
33	Dzielną	Guczalska Mar-janna.	Chora na rękę, dzieci drobn. czworo.
15	Pokorna	Rucińska Marja.	Mąż suchotnik, dzieci drobn. troje.
30	Nowolipie	Bielecka Marja.	Wdowa, dzieci drob. czworo.
33	Dzielną	Cybulska Anto-nina.	Wdowa, dzieci drobn. czworo.
20	Brzozowa	Lambrecht Jó-zefa.	Wdowa, dzieci drobn. troje.
49	Chmielna	Zwierzechowska Eleonora.	Wdowa, chorowita, dzieci dr. troje.

POCIĄGI NA DROGACH ŻELAZNYCH.

Warszawsko-Petersburska.

Wychodzą (z Pragi):

Pociąg pospieszny o godzinie 10 minut 30 wieczór.

Pociąg pasażerski o godz. 10 min. 30 rano.

Przychodzą (na Pragę): o godz. 6 z rana i o godz. 7 min. 5 wieczór.

Warszawsko-Wiedeńska.

Wychodzą z Warszawy:

Pociąg pospieszny (klasa 1 i 2) o godz. 7 min. 20 rano.

Pociąg osobowy (4-ry klasy) o godz. 11 min. 10 rano.

Pociąg osobowo-miejscowy (4-ry klasy) o godz. 6 min. 12 po południu (dochodzi tylko do Petrokowa).

Do Łodzi wyjeżdża się z Warszawy pociągami: pospiesznym o godzinie 7 min. 20 z rana i osobowym o godz. 11 min. 10 z rana.

Przychodzą do Warszawy:

Pospieszny o godz. 8 min. 22 wieczorem.

Osobowy o godz. 5 min. 26 po południu.

Miejscowy (z Petrokowa) o godz. 10 min. 5 z rana.

Warszawsko-Bydgoska.

Wychodzą z Warszawy:

Pociąg kurierski (klasa 1 i 2) o godz. 3 po południu.

Pociąg osobowy (4-ry klasy) o godz. 6 min. 40 rano.

Pociąg osobowo-miejscowy (4-ry klasy) o godz. 6 min. 12 po południu (tylko do Kutna).

Przychodzą do Warszawy:

Kurierski o godz. 2 min. 15 po południu.

Osobowy o godz. 9 min. 40 wieczorem.

Miejscowy o godz. 10 min. 5 z rana.

Warszawsko-Terespolska.

Wychodzą (z Pragi):

Pociąg kurierski (klasa 1 i 2) o godz. 6 min. 53 z rana.

Pociąg towarowo-osobowy (2 i 3 klasa) o godz. 11 min. 48 z rana.

Pociąg pocztowy 3 klasy o godz. 3 min. 43 po południu.

Przychodzą (na Pragę): o godz. 10 min. 3 w nocy; o godz. 4 min. 42 wieczorem; i o godz. 11 min. 28 z rana.

* W dniu 12 (24) bież. mies. i roku, chorych w 8-mis cywilnych szpitalach: przybyło 50, wyszowało 52, umarło 6, pozostało 1391 (mężczyzn 651, kobiet 740), z nich w szpitalu starożytnych mężczyzn 131, kobiet 150.

Przyjechał: — Jenerał-major z Orszaku Jego Cesar-skiej Mości *Lachnicki*, z Cesarstwa.

Wyjechali: — Jenerał-lejtnant baron *Delinghausen*, do Grodu; — jenerał-majorowie: *Essen*, za granicę, *Sawicki*, do Wilna; — rzeczywisti radcowie stanu: *Chwalibóg*, do wsi Myslowice, *Swieczyn*, do Brześcia; — administrator diecezji rzymsko-katolickiej plockiej, pralat *Orzeszkowski*, do Plocka.

Cena okowity dnia 12 (24) lipca.

	wiadro od rs.	garniec od rs.
Hurtowa składowa 6.04, 1	6.05, 7	1.96 1/2 — 1.97.
Pojedyncza szynkarska		1.99 — 2.01.
Stosunek garnca do wiadra 100:307 1/4.		(G. H.)

